

melléklet a 114/2013. (IV. 16.) Korm. rendelethez

**Javaslat a
„veszprémi Szt.György kápolna”
települési értéktárba történő felvételéhez**

Készítette:

dr. Balassa László (név)

..... (aláírás)

Veszprém, 2018. április 5. (település, dátum)

(P. H.)

I.

A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:

dr. Balassa László

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: dr. Balassa László ny. építészmérnök, műemléki szakmérnök

Levelezési cím: Veszprém, Zrínyi u. 15/E. I. 3.

Telefonszám: 88- 428-351

E-mail cím: balassa.k01@ gmail.com

II.

A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése

Szt. György kápolna romja

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása

☐ agrár- és élelmiszer gazdaság	☐ egészség és életmód	☐ épített környezet
☐ ipari és műszaki megoldások	☒ kulturális örökség	☐ sport
☐ természeti környezet	☐ turizmus	

3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye

Veszprém, Vár utca 18 – 20. között

4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik

települési tájegységi megyei külföldi magyarság

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása

A Veszprémi Székesegyház és (volt Nagyszeminárium) az Egyetemi Diákszálló közötti területen feltárt és védőépületbe foglalt középkori kápolna konzervált romja. Veszprém legkorábbi építészeti emléke. Első formájában egyterű körkápolna, rotunda volt, félkörívvel záródó szentéllyel. Eredetileg az 1773 és 1782 között épült Nagyszeminárium (papnövelde: Vár utca 20.) helyén álló, a veszprémi püspökség első épületéhez tartozott.

Nevét (patrociniumát) feltehetőleg Szt.István 1016 és 1018 között bizánci szövetségével lehet összefüggésbe hozni. Ennek során Bazileosz bizánci császár első királyunknak adta át a hadjárat során zsákmányolt Szt. György ereklyét, Szt. István építtette a kápolnát, mely az ereklye elhelyezésére szolgált. A rotunda valószínűleg a székesegyház építését megelőzően épülhetett, mert főtengelye (tájolása) eltér a székesegyháztól. A kápolna egyházi jogi helyzete alapján keresztelőkápolna, vagy királyi kápolna lehetett, az eltérő tájolás egy korábbi (székes) egyház léteire enged következtetni, amelyet néhány részlete alapján a XI. századi kápolnához hasonló díszített épületnek lehet feltételezni.

Fennállási korából következik azon legenda valóság tartalma, mely szerint Szt. Imre herceg szüzességi fogadalmának színtere a korai Szt. György kápolna lehetett.

A XIII. század második harmadában a körkápolnát lebontották, helyén a székesegyházzal most már párhuzamos tengelyű, nyolcszög alaprajzú, félköríves szentélyzáródású kápolnát építettek. A boltozott, gótikus stílusú kápolnát gazdagon díszítették, kőszobrait, tagozatait ragyogó színekkel festették ki- Kapuzatát díszes keretelés emelte ki. A kapu küszöbkövére a XV. században latin szöveget véstek: IN LIMIE NO SEDETO (a küszöbre ne üljtek), ami azt jelenthette, hogy a kápolna sűrűn látogatott búcsújáró hely lehetett. Feljegyezték, hogy

Zsigmond király is felkereste. Alkalmanként –mivel a korai püspöki épülethez volt építve-káptalanteremként is használhatták.

A XV. század második felében Vetési Albert veszprémi püspök újjátta fel a kápolnát. Piszkei vörös mészkő oltárt és címerével ellátott domborművet készíttetett (Vetési előbb Hunyadi János titkára, majd nyitrai, 1458 és 1486 között veszprémi püspök volt. Nevéhez Veszprémben számos alkotás fűződik: felújjátta a Szt. György kápolnát, ispotályt építtetett a Séd partján, orgonát készíttetett a székesegyházba). A szokástól eltérően nem a székesegyházba, hanem ide, a Szt. György kápolnába temették, síremlékét is itt lehetett megtalálni. A XIX. századra a kápolna felépítménye lepusztult, alapfalai a székesegyház járószintjénél közel egy méterrel mélyebben maradtak meg. Ottléte csupán írásokból volt ismert, de Szt. Imre modern szobrát mégis (készítette: Erdei Dezső) 1940-ben erre a helyre állították fel. A kápolna feltárását 1957-ben Hungler József tanár, helytörténész kezdte meg, majd H. Gyürki Katalin régész fejezte be. A romok helyreállítását és a modern vasbeton védőépület tervezését Koppány Tibor és Erdei Ferenc építészek végezték, Vetési Albert sírkövének és domborművének rekonstrukciója Szakál Ernő és Birkmayer János szobrászok munkája. A kápolna lejárójában márványtábla őrzi Hungler József emlékét.

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett:

Történelmi értékű egykori épületmaradványok Veszprém múltjának emlékei. A körkápolna európai jelentőségű épülettípus.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források)

Bibliográfia:

H. Gyürky K: A Veszprémi Szent György egyház és konzerválása. Műemlékvédelem IV/60. Gervers-Molnár Vera: A középkori Magyarország rotundái. Budapest 1972.

Veszprém reneszánsza. Művészetek háza 2008.. Szerk. Kilián László – Rainer Pál. 74 – 93.o. 175 – 182.o.

Balassa László – Kralovánszky Alán: Veszprém. Panoráma. 2006. 70 – 72.o.

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

III. MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális dokumentációja

Szt. Imre szobor a kápolna lejárójánál

Szt. György kápolna belső
K felé

Szt. György kápolna
oszlópfő

2. A Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek

3. A javaslatához csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat:

A fényképek felhasználásához hozzájárulok. dr. Balassa László sk.

Veszprém, 2018. április 5.